

PREU: Debades. Millor faça un donatiu per a les víctimes de la DANA.

Decembre 2024 - Número 219

EDITORIAL

L'imprevista catastrofe previsible

Provablement est es l'editorial mes difícil d'afrontar de tots els que hem publicat fins ara. No podem deixar passar escriure sobre la catastrofe del passat 29 d'octubre i de l'apocalíptica situació que vixqueren aquell dia, i encara viuen, molts pobles de les comarques de la Plana de Requena-Utiel, la Foya de Bunyol, el Camp de Turia, la Ribera i sobre tot l'Horta Sur.

L'avinguda del **barranc del Poyo**, o de **Chiava**, era del tot incontrolable, com en gran part ho fon la creixuda del **riu Magre**. A la naturalea s'uni la falta de previsió, l'incompetència, la negligència i la falta d'auxili immediat, perque ni els protocols funcionaren ni els responsables els saberan posar en marcha a temps.

Les causes per a tant de desastre han segut multiples, encara que la cantitat de litres d'aigua caiguts per metro quadrat ha segut mes que excepcional: no hi havia registres històrics de tal calibre. Pero la brutea dels caixers fluvials, l'ecologisme de salo, l'edificació en zones inundables en l'aquiescència de les autoritats, i les imprudències, massa imprudències, han provocat, fins ara, la perduda de 222 vides humanes, de vivendes, de negocis, d'empreses, de vehicles, de camps..., en definitiva, de les pertinences i del sustent de mils de persones, de la seua vida.

En el capítol de responsabilitats no podem deixar de senyalar, per orde, a la **Generalitat Valenciana**, abduïda i inoperant; al govern de l'Estat, insensible i bogi; a la **Confederació Hidrogràfica del Xuquer**, indiferent, inoperant, castigadora; i als ajuntaments que tampoc prengueren decisions, encara que fora botantse escalafons i protocols, atenent a la seu proximitat a la ciutadania. Quedarà per a la memòria colectiva —i esperem que este, el nostre poble, no s'oblide en uns mesos— el dinar “de treball” de **Mazón** mentres ocorria la catastrofe; el “Si quieren ayuda que la pidan” de **Sánchez**, o “El ejército no puede hacerlo todo” de la ministra **Margarita Robles**. Tampoc podem obiar a qui ara tant cacareja, el diputat **Baldoví**, un representant inutil quan estigue en el **Congrés**, venut al poder centraliste, i cap d'un partit que volia ajardinar el nou caixer del **Turia**, ademes de ser bandera d'eixos ecològistes, ya senyalats, les propostes dels quals no fan mes que provocar situacions que conculquen l'equilibri entre naturalea i humanitat.

Dormirà tranquila la ya vicepresidenta de la **Comissió Europea**, **Teresa Ribera**, encara que te molt que vore en lo ocorregut, per inacció. Ni quan fon secretaria d'Estat per al Canvi Climàtic en **Zapatero**, ni ara, despuix de sis anys de ministra per a la Transició Ecologica i el Repte Demogràfic al costat del seu idolatrat

Sánchez, fon, ni ha segut capaç de posar en marxa uns projectes i unes obres que en el seu dia ella firmà i publicà en el *BOE* i que podrien haver minorat en molt esta catastrofe.

I xcà, quan lo mes immediat i les necessitats estiguien minimament cobertes, **la justicia actua** i a cada inoperant i insensible politic li fa carregar en les conseqüències de les responsabilitats no eixercides; aixina com ad aquells que estigueren i velaren per la ciutadania des del minut u se'ls reconega la seu labor i la seu humanitat.

Volem deixar constància de la **gratitud cap als voluntaris**, mils i mils de joves que ompliren el buit d'unes autoritats que deurien haver estat des del minut u i haver marcat directrius de cóm actuar, cóm llevar el fanc..., en definitiva, cóm auxiliar de la millor manera als afecats. Ells i elles, els voluntaris i les voluntaries, foren els únics i els primers que estigueren al peu del cano mentres les autoritats estaven desfullant la margarita i donant-se palmaletes en l'esquena fins que es convertiren en gavinetades.

Si la frase “**El poble salva al poble**” s'ha fet viral es perque aixina ha segut; fon el poble el que al fer-se de dia el 30 de octubre estava en la zona zero llevant fanc i auxiliant mentres les autoritats escatimaven mijos i parlaven de si el nivell 2 d'emergència me deixa o no me deixa, a mi, Estat, actuar, en discursos vergonyosos; ahí tambe cap el del general en cap de la **UME**, senyalant llines, com si foren fronteres, per a actuar.

Aço ha passat en **Valencia**, pero segurament no haguera passat en cap atre lloc ni en cap atre país; som dignes d'unes respuestes tercermundistes quan els valencians pensavem que viviem en el primer mon, puix aixina es denota dels tributs que paguem.

Confiem en que tot aço no s'oblida i que en el present i en el futur s'actue en conseqüència, tambe a l'hora d'elegir als nostres represeñants, i confiem en que la societat espanyola i d'unes autres nacions que s'han sensibilitat i colaboren en els moments mes durs d'esta catastrofe, **ni oblidén ni deixen de recolzar a tants mils de personnes** que ho han perdut tot i necessiten de molt de temps i de mes ajudes a fondo perdut per a alçar-se de nou i seguir en les seues vides, traumatisades i truncades per a sempre per esta situació que mai, mai devia haver ocorregut, o almenys haver segut afrontada en prontitud i eficacia.

Les nostres condolencies als qui han perdut familiars o amics, la nostra solidaritat en tants valencianistes que coneixem i per supost en totes les personnes que estan vivint esta situació apocalíptica.

LA CITA

El caos està en totes bandes quan la responsabilitat no està en ninguna.

Gustave Le Bon

SUMARI

- 1 • EDITORIAL: **L'IMPREVISTA CATASTROFE PREVISIBLE**
- 2 • LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- 3 • PATRIMONI CULTURAL: **LA NATIVITAT EN EL VITA CHRISTI**
- 3 • PATRIMONI CULTURAL: **LA NATIVITAT EN EL ... (Continuacio)**
- 4 • LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- 4 • RESENYA BIBLIOGRAFICA: **BINOMI. L'HORA DELS POETES**
- 4 • CALENDARI INTERASSOCIATIU 2025
- 4 • PASSATEMPS
- 4 • NADALENQUES: **HUI LA TERRA EN ALEGRIA / DE GOIG I ALEGRIA**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva,

l'encarregat de la redacció final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seu preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosaltres.

AVIS

Loteria de Nadal. El **22 de decembre de 2024** jugem al **81109**

Contacte en nosaltres per a fer-se en participacions (3 €).

ACTIVITATS CULTURALS DESEMBRE DE 2024

Trobarà mes informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.
Tel: 688903461 // www.aellva.org
secretaria@aellva.org

ARACV (Amics de la RACV)
C/ Avellanes, 26. 46003 Valencia C.
secretaria@amics-racv.org

GAV (Grup d'Acció Valencianista)
C/ Julià Peña, 3. 46018 Valencia C.
info@grupdaccionvalencianista.com
Tel: 963 41 22 22

INEV (Institut d'Estudis Valencians)
www.inev.org // info@inev.org

LRP (Lo Rat Penat)
C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C. Tel: 963 91 09 92
www.loratpenat.org
secretaria@loratpenat.org

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/ Avellanes 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65 // www.racv.es

2, 3 i 4 Dec 19:30 h. Ateneu Mercantil. Pça. Ajuntament, 18. Valencia C.

XXXII JORNADES DE LA AELLVA

"Voro López i la Filologia Valenciana".

• Programa de les Jornades:

2 Dec (dl):

Alícia Palazón: "Evocació i intimitat en la poesia de Voro López".

Josep Carles Laínez: "Llengua i identitat en l'obra de Voro López".

Aureli López: "Amics de pensament i sentiment".

3 Dec (dmt):

Lluís Fornés: "La llengua valenciana: de Constantí Llombart a Voro López".

Vicent Sanc: "Voro López i la generació de Taula Nova Valenciana".

Vicent Ramon Calatayud: "Voro, d'ahir i sempre".

4 Dec (dmc):

Joan Pons: "Valencians i balears, germans de llengua en perill d'extinció".

Emilio García Gómez: "Sobre el valencià i el català: una visió sociollingüística".

Maria Jesús Coves: "A Voro, des del cor".

+Info: **Aellva**

3 Dec (dimarts) 17:30 h. Llonja de la Seda (C/ de la Llonja, 2. Valencia C.).

ACTE DE NOMENAMENT COM A ACADEMIC D'HONOR del Dr. Martín Almagro Gorbea.

Qui pronunciarà un discurs sobre la Dama d'Elig.

+Info: **RACV**

(Continúa en la pagina següent)

PATRIMONI VALENCIÀ

M^aA.M.C.

La Nativitat en el *Vita Christi*

Davant les festes de Nadal nos hem permès copiar els capituls LXV i part del LXVI de la *Vita Christi* (1497) de Sor Isabel de Villena, en concret de l'estudi i transcripció fets per mos-sen Josep Almiñana Vallés, obra publicada per l'Ajuntament de Valencia en 1992.

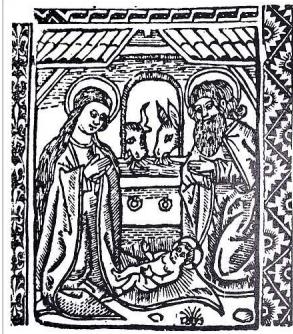
Al tractar-se d'un escrit del segle XV hi ha paraules que han evolucionat prou des de llavors, quedant per tant com a testimoni de cómo s'escribia la llengua valenciana en aquella epoca. La comprensió general del text no entraña especial dificultat, no obstant, en el cas d'algunes expressions, hem optat per introduir, entre claudadors, [...], una explicació del significat.

CAPITOL LXV (pp. 352 i 353)

COM LO SENYOR IXQUE DEL VENTRE VIRGINAL DE LA SUA MARE E FON ADORATE BOLCAT PER (A) AQUELLA

Venint la nit del diumenge en lo qual lo Fill de Deu se havia a presentar al mon, la cant ab solemnitat, dient: «*Marie virginis senyora se agenollà, levant [elevant] la sua fecundat viscera, vis sacri flaminis non carnis opera, carens originis, labe puerpera, Dei et misteris maravellosos de la redempcio hominis dans nova federa.*»

E ab aquesta melodia, venint la hora e secrets no recomptables; e encesa en sobira- temps per lo Pare eternal ordenada, ixque na amor del seu fill, desitant-lo veure ab los ulls corporals, parlava-li en sperit ab sobiran-a dolçor, e deya: «*O pulcherrimum et dulcissimum dominum meum ex tote corde meo te desidero; veni mihi, videam te, speciosissime pre filiis hominum, quia amore langueo et te videre desydero.*» Volent dir: «O Senyor meu y fill molt car, bell e dolç: Vos sabeu que de cor vos desige; veniu a mi, veja-us e tinga-us [veja-nos i tinga-nos] en la mia falda, bellissim sobre ceps prengueren lo Senyor prestament per tots los fills dels homens, car defall [perque que no caygues en terra, e adoraren sa madafallix] ja la mia anima per desig insacieble gestat ab profunda reverencia e presentaren de veure la vostra presencia.»

NATIVITAT DE JESUCRIST.
ILUSTRACIÓ D'UNA EDICIÓ
DEL VITA CHRISTI DE 1513.

Estant així la senyora, tota inflamada e lo mirava; la qual lo adorà ans de tocar-lo, absorta en la amor divina e en lo desig de regoneixent-lo esser son Deu e Senyor, revereu aquell seu fill tan amat, acostant-se la cordant-se primer de la reverencia divina mijà nit fon [estigue] aqui lo gran princip que de la amor de mare, ab tot [encara sanct Miquel ab tota la cort del cel; e ficant que] que sens terme lo amava. E, prenint-lo lo genoll davant sa senyoria, besaren-li la sa merce de les mans dels angles, ab sobiran-a, tots per orde, com a reyna e senyora na prudència e reverència posà'l en la sua del cel imperial, e resplandi aquell loch de falda, e abraçà'l e besà'l estretament ab tens singular claredat. E lo dit princep sanct Mi- drea de amor, com a fill seu verdader e quel ordenà tota aquella multitut que sti- natural; e lo Senyor fermà [fixà] los seus gressen entorn de la excellent senyora, qui amables ulls en la faç de la sua sanctissima prestament devia parir, ab diversos instru- mare, mostrant adelitar-se [delectar-se] en ments de musica de singular armonia; e sa aquella com a cosa a ell pus [mes] cara que senyoria stava en mig agenollada, ab les tot lo restant del mon. E, sens mijà de lents plegades, los ulls al cel, la cara res- gua, la anima del fill e de la mare se parla- plendent e tota engelica. E, venint sanct ren de tant alts e secrets parlaments que no Miquel, agenollà's davant sa alteza, e cridà bastava enteniment angelich a compren- lo gran secretari de sa senyoria, Gabriel no- dre'ls; de que la senyora fon recomplida de menat, e lo princep Rafel, per que los tres alegría tanta que estimar ni recomptar no's cantassen alegrant sa senyoria. E ans de co- pot. mençar demanaren de gracia a sanct Joseph volgues fer la tenor; lo qual se levà molt

Continúa en la pagina 3

La Nativitat en el Vita Christi

[Ve de la pagina 2](#)

E mirant e contemplant aquell petit cors, e vehent la excellent bellea sua, conegue esser aquell del qual David havia dit: «*Spetiosus forma pre fillis hominum;*» car era lo pus bell de tots los fills dels homens. E mirant aquella divinal persona tan tendra y tan delicada, e recordant que era possible [que pot patir] e mortal, senti en si la senyora mare tant excessiva dolor que tot lo cor li travessà, e specialment com lo sentí plorar de fret; e, accompanyant-lo en son plor ab sobiran pietat, embolcà'l ab summa diligència, ajudant-li ses donzelles; car Diligència li donava los bolquers, Caritat los escalfava, Pobretat los estirava tant com podia per que bastassen a cobrir los peuets del Senyor, e Pietat portava un drap que li fos posat damunt lo cap. E tenint-lo la senyora axi bolcadet, lo Senyor deixà [deixà] lo plorar, mostrant que havia pres plaer ab aquella robeta que'l estalviava del fret; e la senyora, prenint gran plaer del seu repos, dix-li ab dolçor de amor: «*Tu qui terram palmo concludis involutus panniculis recreatus es.*» Volent dir: «O maravellos Fill de Deu, vos, qui per la vostra gran potència e magnificència cloeu [tanqueu] tota la terra dins la vostra māra, vida mia, sou calfat e recreat ab aquests pobrellets drapellets.» E prenia la senyora los peuets del seu fill, e calfava'ls ab les propies mans no havent altra mane-

ra de foch, e deya-li: «O amor mia, la gran caritat e amor que haveu a natura humana vos fa sentir tant de fret e pobrea de roba. O Senyor meu, y conegeuen açò los homens, e estimen-ho, e amen-vos de cor, puix tant los haveu amat.»

CAPITOL LXVI (p. 355-356)

COM LA SANCTISSIMA VERGE REPOSA LO SEU DIVINAL FILL EN LO PESEBRE E FON CONEGUT E REVERIT PER LO BOU E ASE

Mirant la senyora per aquell loch [lloc] hon stava, cercava [buscava] hon poria reposar lo seu fill; e no trobant part nenguna que li satisfes, dix a les sues donzelles: «O criades mies, ihon consellau que pose aquest rey eternal? *Quia non habet ubi reclinet caput suum;* car, segons veu, no ha loch hon reclinar lo seu glorios cap.» E repos sancta Pobreza, qui era la sua aposentadora, e dix: «Ma senyora, aquest pesebre ha elegit lo senyor fill vostre per lit de repos. Posau-lo [h] y, senyora [Poseu-lo ahi, senyora], no hajau temor de les besties que [h] y son [que ahi estan]; car puix [perque encara que] los homens l'[h]an tant desnegut e desestimat, les besties, senyora, no li falliran, ans li prestaran ab molt plaer la dita menjadora e'l regoneixeran per son Deu e creador.

[...]

RESENYA BIBLIOGRAFICA

J.M.M

Ridocci, Emili i Calvo, Enric

Binomi. L'hora dels poetes

L'Oronella-Foment de les Lletres Valencianes. Valencia, 2024
(100 pagines)

Estem davant d'un poemari singular, tant com el titol, que mes que a un contingut de l'obra o a una tematica nos expos d'entrada que es tracta d'una obra dual, de dos escritors, de dos poetes i sobre els seus respectius mons. Els autors contem en un palmarés de premis i distincions conseguits en diferents certamens lliteraris, lo que els convertix en consagrats en est art lliterari.

El llibre conté un total de 55 poemes, 32 de **Riddoci** i 23 de **Calvo**, de vers lliure i de tematica diversa. Els autors han optat per unes composicions en que no trobarém ni rima ni metrica, si harmonia i musicalitat, puix se decanten per una forma de versar en la que voluntariament renuncien al cosset estilistic de la poesia mes tradicional, situant-se en la vanguarda que supon embastar bellament paraules per a transmetre conceptes i sentiments sense renunciar al ritme i l'harmonia.

Popularment la poesia se ve a identificar com el sutil art que apela a la sensibilitat, pero tambe es un vehicul per a expondre idees i pensaments, i els poemes d'estos dos autors se mouen entre el mon de la rao i el de l'emocio, aportant interessants reflexions sobre les mes diverses tematiques i sensacions. La seu poesia es fa introspectiva i existencial, en enyorances i a l'hora en cants a la vida, a l'amor, a l'amistat, a l'esperança i al futur..., sempre a la llibertat.

El llector sense dubte descobrirà molt en este 'binomi' i segur que fruirà en les composicions poetiques que el componen.

ACTIVITATS CULTURALS

DECEMBRE DE 2024

(Ve de la pagina anterior)

4 Dec (dimecres) 19:30 h. Catedral de Valencia.

CONCERT BENEFIC a favor de les víctimes de la DANA. Requiem, de Mozart

Entrades en:

<https://conciertorequiemdemozart.tixalia.com/concierto-benefico-a-favor-de-las-victimas-de-la-dana>
+Info: **LRP**

5 Dec (dijous) 11:15 h. Capella del Colege del Corpus Christi, El Patriarca. Valencia C.

VISITA CULTURAL a la capella de Sant Mauro, patro de Valencia, en el Colege del Corpus Christi.

+Info: **ARACV**

13 Dec (divendres) 19:15 h. Seu de LRP.

PRESENTACIÓ DE LLIBRE

Fernando Millán: *Símbols de la nostra Història*
+Info: **LRP**

A partir del **16 Dec** (dilluns) De 17 a 21 h. Seu de LRP.

FIRA DEL LLIBRE DE NADAL

+Info: **LRP**

26 i 27 Dec (dijous i divendres) Seu del GAV. (Dates provisionals)

FIRA DE NADAL DEL LLIBRE VALENCIÀ

Organisen: GAV i INEV
+Info: **GAV i INEV**

26 Dec (dijous) Seu del GAV. (Data provisional.)

PRESENTACIÓ DE LLIBRES

Antoni Fontelles presenta dos llibres:

- *Els criteris idiomatics de la Generitat (2024): molt de tro i poca agua*
- *Dos llums sobre Sanchis Guarner: a triar*

+Info: **GAV**

CALENDARI

INTERASSOCIATIU 2025

El Rogle Constanti Llombart, colabera un any mes en **Convencio Valencianista** en la publicacio d'un calendari de paret.

En ell se destaquen senyes importants referides a la cultura, l'història o les tradicions valencianes, aixina com recordatoris de personages ilustres que han fet importants aportacions ad algun d'estos ambits.

Ademes d'ilustracions alusives, s'inclouen breus texts que expliquen la rellevancia del fet o personage recordat. En ocasions, un codic QR dona acces a una web a on se pot llegir informacio mes detallada.

PASSATEMPS

M.S.S.

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

La solució a peu de pagina.

1. Ofidi de la família dels viperits, no es massa llarc, te el cap triangular i es molt verinos.
 2. Seguidor de la doctrina de l'estoïcisme. S'aplica també a la persona que mostra serenitat, autodomini i fortalea davant les adversitats.
 3. Conjunt d'il·les agrupades mes o manco proximes.
 4. Pedra preciosa de color groc, molt dura i resistent.
 5. Planta trepadora en fulles paregudes a les de la parra, flors en pomell i fruits en forma de pinya. Estos fruits, dessecats, s'utilisen per a aromatisar i donar un sabor amarc a la cervesa.
 6. Religiosa de l'orde fundada per Santa Clara d'Assís.
 7. Fet de llavar la roba bruta. Conjunt de la roba que es llava en una llavada.
 8. Picher destinat a posar flors.
- PARAULES VERTICALS**
1. Desposseir ad algu d'alguna propietat en violència, maldat i injustícia.
 2. Producir o patir una destrucció o paralisiació d'un sistema, estructura, institució, activitat, etc.

1.	—	—	—	U	—	—
2.	—	—	T	—	—	—
3.	—	C	—	—	—	—
4.	—	—	P	—	—	—
5.	—	—	U	—	—	—
6.	L	—	—	—	—	—
7.	—	G	—	—	—	—
8.	—	L	—	—	—	—

NADALENQUES**Hui la terra en alegria****De goig i alegria**

L'ADORACIÓ DELS PASTORS.
DE VICENT MACIP.
MUSEU DE VALLADOLIT

Hui la terra en alegria,
veu florir el gran Roser.
Gloria al vostre Fill, Maria,
gloria al vostre Jesuset.

A la Verge sempre pura,
rica i plena *d'hermosura*
que vivia en Nazaret,
un angel del cel li dia
que d'Ella naixeria
Deu, en forma de chiquet.

Gloria al vostre Fill, Maria,
gloria al vostre Jesuset.

Hui la terra en alegria,
veu florir el gran Roser.
Gloria al vostre Fill, Maria,
gloria al vostre Jesuset.

Nules (La Plana)
Colectora: Maria Teresa Oller

De goig i alegria,
chiquets, tots cantem,
el fill de Maria
ha naixut en Belen;
si sa mare vol,
doneu-li un beset.

Senyora Maria,
estic "emprendà",
eixe fillet vostre
el cor m'ha robat;
voldria besar-lo
si em diu que sí.

iAi!, quin goig que tinc,
no cap dins de mi;
iai!, quin goig que tinc,
no cap dins de mi.

Camp de Mirra (La Serranía d'Alcoy)
Colector: Salvador Seguí

Cançons del Regne de Valencia (Nadal enques).
Lo Rat Penat. Secció de Musicologia. Valencia, 1982

Solució:

I RECORDA... La nostra primera paraula es **espolar**. L'accio i efecte d'espolar es un **espoli** o una **espolicació**. Es **espoliador** qui espolia. Eix. *Espoliaren moltes esglésies durant la guerra.*
La nostra segona paraula es **colapsar**. Un **colapsee** es la paralisiació o destrucció d'un sistema, estructura, etc. Eix. *El transit estava colapsat en tots els carrers per la manifestació. / Ha patit un colapse circulatori i està ingressat en l'hospital. / Se preveu que el sistema sanitari colapsarà en breu.*

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosaltres. Tam bé pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **colaborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els números que es publiquen durant l'any. I si tens

voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, tam bé te quedariem molt agrair. El nostre número de compte, en **Caixa Popular**, es:
ES52 3159 0018 1926 1586 4721

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart**
Twitter: **@rogleconstanti**
Tots els exemplars editats fins ara estan en: www.rogleconstantilllombart.com